

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

¡ GRAN SAVI PETIT !

MOLTS de savis teòlechs hey ha hagut desde Salomó fins á Sant Tomás de Aquino. Molts de grans talents han explicat ses teoríes desde Aristóteles fins á Pasteur. Molts d' oradors han deixat proves de sa grandilocuència, desde Cicerón fins als parlamentaris del sigle XX. Però, en lloch del mon ni may per may s' havia conegut tan *gran Savi petit*, com un jovenet de qui, avui meteix s' en conta per tots els pobles civilisats un meravellós fet.

Fill d' una pobre familia obrera, si bé es ver que els seus antepassats cenyiren corona real; sens haver rebut més instrucció que la de sos virtuosíssims pares; si bé es ver que, abans de cumplir dotze anys ja possehia tota l' *Ensenyansa Superior*; se doná á coneixer dins una *Lògia*, ahont s' hi aplegavan els més lletraferits é iniciats en la gran ciència. Y sens ferhi l'extèrn, ni mica d' empagahiment, s'hi presentá dit jovenet; y, ocupant el sitial de la Presidencia, prengué la paraula, ab gran sorpresa dels honorables vells, y á tota cuanta dificultat y dupte li oferían, contestá, aclarí y resolgué en termes breus, ecsactes y llam-pants; de tal manera que, aquells *Grans Orientes*, digamhó axí, romangueren desorientats y confusos, devant l' ingeni lluminós y la nova autoritat d' aquell petit gran Professor é intérprete dels llibres antics. Tres dies seguits lo tengueren en sessió permanent, ohint les sentències que exían de sa boca, admirantse de s' extraordinaria prudència y de s' inagotable fecunditat... fins que entrá, tota desolada, una Matrona doncella seguida de son cast espòs, y, afinantló en mitj d' aquella assemblèa de Doctors de la Lley s' hi acostá diguentli amorosament:

«Fill meu ¿perquè t' has portat axí amb noltros? Pensa que ton pare y jo, ha tres dies, te cercam plorant.»

Y ell los respongué: «Y, ¿perquè me cercavau? ¿No sabíau que Jo he de tenir cura de lo que pertany á mon Pare *celestial*?»

«Però no l' entengueren. Y Ell s' en torná amb ells á Nazareth, estantlos obedient. Y sa Mare *Maria* guardava dins son còr aquelles paraules, *mentres* son Fill crexia en edat y ciència y gracia devant Deu.»

¡Ja may més s' ha vist demunt la terra un altre tan *Gran Savi* humanament *petit*!

Axò que succehí dins lo Temple de Jerusalem, (del cual vint anys después Aquell meteix jovenet, conegut per Jesu-Crist, en tregué á singlades als mercaders que lo profanavan) avui s' ha llegit dins tots los temples catòlics, coma fét històrich testimoniats per l' Evangelista sant Lluch.

Miravvos en aquest miray, pares y mares del nostro temps que tan poca ànsia teniu dels vostros fills y filles, y que cuant los trobau amb companyies perilloses, en lloch de recullirlos y durlosvosne á cavostra los dexau pasturar alloure, com si no vos atenyessin res. Vendrá día que plorareu desolats y per molt que cerqueu als vostros fills ja no los trobareu.

Miravvos en es meteix miray voltros bergantells que, per haver adquirit un titolet de vana y presuntuosa ciència, somiau emanciparvos de l' autoritat paterna, no per cumplir els vostros devers socials procurantvos un lloch distingit entre els homos sabuts y respetables, sinó per gosar de les llibertats mundanes; y, si encara dormiu á casa dels qui vos posaren en el mon, es per no perdre el rahòl de vista; mentres crexeu en edat y en maliciosa insubordinació.

¡Ah! de sos plòrs y de ses ànsies, que per vltros passen, un día vos n' argüirá aquell Jovenet de tretz' anys, convertit en Jutje universal, qui tan bon ecsemples heus va donar, y no l' heu prés.

MOSSEN LLUCH.

LO NOU SIGLE (*)

¡Deu lo benehesca!

Lo sigle XX! ¿Quê succehirá dins els cent anys que comensarán lo nou sigle? ¿Passarán tots uns derrera els altres, arribant el darrer, sens que el mon finesca, reduhit al no-rês d' hont sortí? ¿Veuran, els fiys dels nostros fiys, reynar la pau sobre els pobles, ò presenciaran una guerra universal d' extermini y desolació?

¿Vendrà aquest nou sigle á reconciliar amb Deu á tants d' homos que d' Ell s' han allunyat, y los reunirá en una sola fê en el Senyor, Creador, diví Messías, Salvador y Glorificador, cual Còr Sacratíssim no s' atura de cridar ab la més infatigable y misericordiosa paciència á ses oveyes descarriadse? ¿O tal volta veurêm dins lo sigle vint inflarse s' ona de l' impietat, rompent per demunt tot é inundant al mon social per acabar d' esbucarlo y destruirlo tot?

¡Sols Deu ho sab!

Cualque filòsof, fent bèfe d' aquestes preguntes, pot ser que mos responga:

«¿Y perquè anunciau aquests problemas, si sou incapassos de resoldrerlos?... El temps sempre ha estat y será el temps. Res alterarà son pas d' un sigle á s' altre; sa busca des rellotje del Univers, indiferent y fatalment senyará les hores que venen axí com ha senyat ses passades; ni ses dotze batayades de sa campana, que avisarán l' instant final del día 31 de Decembre d' enguany y l' instant primer del comensament del Janer de l' any que vé, vibrarán amb més forsa ni amb sò distint de com fins ara han sonat... (a) Y, en la vida del homo succeheix lo mateix que en ses màquines de rellotje y en lo curs dels sigles.»

¿Y quê replicarêm noltros? Que els homos no han fet el día, ni la nit, ni els mesos, ni els anys, ni els sigles; però aquesta divisió de temps está en correlació directa amb l' orde que regeix al mon, ab los moviments y la gravitació dels grans cossos celestes, el sol, lluna, terra y demás astres del firmament.

Si el mon en conjunt no es més que un rellotje colossal, una potent y prodigiosa mecànica; veientla funcionar amb regularitat y ecsactitut tan admirable, ¿quí es que no pensa en l' Inventor que l' ha construïda y conservada sens defecte, que ha impulsat y dirigit sos moviments, trassat ses òrbites y camins de rotació dins l' immensitat dels espays, ab compás y orde maravellosos, sens que may se gastás ni descompongués, funcionant armònicament un' hora derrera s' altre, un any derrera s' altre, y sigles y més sigles seguits, seguits uns després dels altres? ¿Quina ma tota poderosa ha forjat y endentat tan matemàticament les invisibles y admirables rodes de l' etèrn rellotje del temps?

Però, no, no es etèrn. Aquesta màquina prodigiosa, tan ben calculada y ajustada, no pot ec-

(*) Casi traducció del article devanter del *Almanach de la Família Cristiana*, (editat per los tipógrafos de la Sta. Sede) á Einsiedeln.—Suiza.

(a) Noltros opinam que el sigle XX comensará tocant la mitja nit de día 31 de Decembre d' enguany 1900, però, hey ha Autoridats respetables, que computan l' *Era cristiana* desde l' Encarnació, opinant que vuit dies després del Naixament de Cristo Jesús finí el primer any. Talvolta per axò les grans potencies europees han fet conte que ja correm l' any ú del sigle XX; y el Sant Pare, apar que consideri el 1900 coma final y comensament, Fassemhó axí noltros catòlics, sens discutirho.

sistir sempre eternement; aquest rellotje universal hagué de comensar á correr un día y posarse en moviment per primera vegada. Y no es la ma dels homos qui lo compongué, ni la Naturalesa tampoch, perque no té potencia creadora.

¡Oh petit y malanaç filòsof enrahonador! No empris pus la bèfa impía, y plega les vanidoses ales de ta humana ciència devant l' Omnipotent Creador de cèl y terra; devant Aquell que maná y ordená al mon, encara no ecsistent dins el no-rês: ¡Sia! y á sa veu imperant fou creat y aparequé l' Univers; devant Aquell que ha escampat en l' aire dels espays sols y llunes, estels y planetes, imprimintlos moviments, y regulant son curs fins á la consumació dels sigles; devant Aquell que es soberá Rey y Senyor del temps y de l' eternitat.

A Ell devêm noltros dirigirnos acabant el sigle XIX y comensant el XX, demanantli que lo benehesca, en tota sa duració.

¿Nos durá el sigle la vida ò la mort? la pau ó la guerra? ¿el perdó ó el càstig?

La resposta clara á tals preguntes, mos vendrá d' Aquell cual resplendor illumina á tots los homos del mon; cual mirada alcanza, al meteix temps, al passat, al present y á l' esdevenidor; cual amorosa Providencia mos guarda de tots los perills.

Sí: el martell del rellotje cau fret é insensible sobre el brondo dur, avisant el pas de les hores; però el mon s' extremordeix, se comou y vibra, d' una banda al altra ab l' escaufor y el bategar del Sagrat Còr de Jesús, en lo que trobará *vida nova*; y d' Ell brolla un raig d' esperansa lluhint dins lo llunyedá fosch del temps que vé.

Ab la mirada ficsa en aquest Còr deífich y sostenguts per la celestial Providencia, entrêm animats y gojosos en lo sigle desconegut que, tal volta, mos deix veure triuñar la Santa Relligió Catòlica sobre l' indiferencia escarnidora dels esceptíchs, y l' odi infernal de l' impietat.

B. FERRÁ.

NOTICIA HISTÓRICA

I

Any 1697.—Día 10 de Janer en el *puiç de Bonany* de Petra s' hi dedicá l' oratori á la imatge de la Mare de Deu, que, segons tradició, havia estat amagada dins una cova, p' els cristians del sigle VIII, y extreta després de la Conquesta.

Dita figura, que seù en trono, es de fusta y té el minyó Jesús segut sobre els jonoys. Mida 60 centímetros d' altaria. Es difícil judicar si es la *trobada* meteixa, pues ha sufrít restauracions que li llevaren son caracter primitiu.

El portal del Santuari mostra l' any 1787.

Dalt sa volta d' aujup, un lleterero diu:

Bene fundata est domus Dñi. supra firmam petram.—Magnus Dominus, laudabilis nimis in civitate Dei nostri.—Divitas Maria est fundamento ejus in montibus S. tis.—Cap de esta obra es lo honor Miquel Pou. A 10 Janer de 1797.

L' antig retaulo pintat demunt posts, fou transladat, fa uns 17 anys á una possessió del senyor Marqués de Vivot, lliberantlo de sa destrucció, pues estava arreconat com á moble inútil.

Relatiu á n' aquest Santuari, llegiu la festa que s' hi fa cad' any mencionada en el n.º 59 d' aquest setmanari.

J. y F.

LA VIDA PASADA

Dies mei sicut umbre declinaverunt
et ego sicut foenum arui. Psalm.

¡Cómo pasan los días!
Qué andar el suyo tan vertiginoso!
¡Cuán cortas alegrías
Y efímero reposo
Presta al hombre este mundo veleidoso!

«Mis días se pasaron,
Clama David en queja lastimera,
Cual sombra declinaron,
Secando en su carrera
Mi corazón cual heno en la pradera.

Pasaron, sí, cual río
Que descende veloz hondas quebradas,
Cual estival rocío
Que unas horas pasadas
Deja otra vez las flores agostadas.

Fugaces meteoros
Cruzaron de mi vida el firmamento;
Riquisimos tesoros
De inmenso valimiento
Perdidos son ¡oh triste pensamiento!

¡Quién, oh niñez bendita,
Tus años otra vez correr pudieras!
¡Quién al alma marchita
Reflorece le diera
De angélica inocencia en primavera!

¡Qué límpida ventura
Se goza en esta edad de candor santo!
¡Oh, si su lumbre pura
Enjugara mi llanto,
Endulzando las notas de mi canto!

Mas, ¡ay!, que esos gemidos
Ecos son de infecundo desconsuelo,
Tristemente perdidos,
Si con constante anhelo
Mi quiebra en reparar no me desvelo.

Ya basta, ¡Jesús mío!
Ya basta de placer y devaneo;
Ya el funesto desvío
De que me hice reo
Reparar con mis lágrimas deseo.

Y el tiempo que me quede
De esta vida fugaz y transitoria,
Trabajar como pueda,
Fija en Vos mi memoria,
Promoviendo incansable vuestra gloria.

A. M. D. G.

PRUDENCIO

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Día 8.—Dilluns.—S. Ceferino y companys, mrs
Día 9.—Dimars.—S. Vidal y Sta. Bassilissa, verge.
Día 10.—Dimecres.—S. Gonzalo d' Amarante, cfr.
Día 11.—Dijous.—S. Higiní, papa y mr.
Día 12.—Divenres.—Sta. Victoria y S. Benet, abat y cfr.
Día 13.—Dissapte.—S. Gumersindo, mr., y S. Hilari,
bisbe y confr.
Día 14.—*Diumenje*.—✠ El Santíssim Nom de Jesús.—
S. Dació y el Bto. Bernad de Corleón.
(Aquest derré ha estat á Mallorca.)

Lo raig de sol (1)

Lo bon Jesús jugava
dintre 'l bregol,
ab la llum que 'l besava
d' un raig de sol.

Lo raig de sol tentina
per entre 'ls rulls,
y s' amaga en la nina
de los seus ulls.

Los seus ulls ja 'n clohia
poch á poquet;
y, rihent, s' endormia
bon Jesuset.

Bon Jesuset filava
los somnis d' or,
y el raig de sol n' entrava
dins del seu Còr.

Dins del seu Còr ha vista
per sanch y plò,
gravat l' historia triste
de la Passió.

La Passió ja 'n repassa
fins á la Creu,
y al llegir se li glassa
lo Còr com neu:

De l' esglay ja se 'n mora
lo raig de sol.....
Y, bon Jesús, ay!, plora
dintre 'l bregol.

P. PALAU GONZÁLEZ DE QJIA

FOLKLORE MALLORQUÍ

Modismes amb MÉS

- Ser. Més blanch que la teffa de la neu—que sa
parêt—qu' un glop de llet
» afarradís qu' un pop
» conegut que En Boira
» amarg que la fèl
» ase qu' en Pere Taleca
» corregut qu' una llebra
» dolent que Caín—que s' escuma de sa
pèsta—qu' allò que tiran
» dur qu' una banya—que s' argamassa
» dols que mèl y sucre
» feixuch que plom
» frêt que jèl—qu' un cà
» fals que Mahoma
» ff que s' or português
» fondo qu' un pou
» llarg que la vida perdurable—qu' un
diné de fil
» lleix que 'l pecat
» pillo ò lladre qu' en Morèu
» pacient que Job
» poruch qu' un coní
» savi que Salomó
» tort que la Justicia
» traidó qu' una jeneta—un gat negre,
—Judas
» torpe qu' un ruch
» vey que es pastar
» vert qu' una porrassa
» viu qu' una centella
» ximpe qu' ún xot

(1) Del notabilíssim Calendari catalá d' enguany.

- Ser** Més drèt qu' un fús
 » negre que ánima de condemnat—que
 la pega—que es carbó
 » pelat qu' es call de sa má
 » prim qu' un tel de seba—qu' una fi-
 loua—qu' un brí de espart—qu' un
 fidèu
 » clos qu' una castanya
 » clar qu' es sol
 » car qu' una mortaya
 » calent qu' un forn
- Anar** » brut qu' un suís—un porch
 » llis qu' un pèrn de rifa
- Durar** » que mánechs de cuera
- Estar** » alegre qu' un Pasco
 » content qu' un ca ab un òs
 » cremat qu' en Francisco Esteva—
 qu' una monèa
 » bé qu' el peix dins l' aigua
 » blan qu' una figa flò—un cotó
 » encês qu' una faya
 » fort qu' una penya—qu' una rebassa
 » fluix qu' una canya
 » gat qu' es ví—qu' una sopa
 » plena qu' una toissa
 » sèrio qu' el Pare Bestard—qu' una pa-
 tata
 » bé que en Pèpis dalt la forca
- Sab** » que Lepee—qu' oli ranci
- Saltar** » qu' un llegost
- Tenir** » anys que es c.... d' en Banya
 » fama que dobbers
 » fam qu' es soldats de Tarragona
 » paraulas qu' un saítg
 » talent ò son que vergonya
 » uys qu' un covo d' alaxa

F.

(Se continuarà si mos n' envian més.)

CANSONS

DE PICAT

—Jo voldria t' apuntás
 un bonny devés ses arastes,
 que amb trenta mil anys d' emplastes
 no fés uy ni madurás ..

—Els trabays serian grossos;
 y no m' en faria càs,
 sols qu' es barbè me curás
 amb povora des teus ossos.

SETMANA FRITA Y AB ESCABETXO (*)

¿Aquí que passa?

Pues qu' ha de passá. Passa tot, fins y tot sa moneda falsa Passa per catòlich qui no 'n te un pel; per savi cualsevol frontet curt en tal que tenga llengo llarga; per rich qui no té ahont caure mort; *en fin*: aquest mon es un bigalòt y tot-hom aferra allá hont pot.

Ara disputan es savis si encare som des sigle passat (nats avuy y batiats ahí) ó si ja mos hem embarcats ab so sigle qui ve: uns treuen ses Matemàtiques y comensan á treure contes ab sos dits; altres s' aferran á s' Historia per ferlá mentí (bastant embustera es) y entre uns y altres mos posan un cap com un' olla de caragòls, que tench pò de que cuant vendrá *finis finis* heurem perdut s' òrdi y es nòrt y

(*) Agrahím al nostro constant colaborador TOMÁS DELS AMBUYS (antes BIELÍ) aquesta re-se-ya humorística. Els nostros lectors bé hi veurán la mateixa ploma del festiu y fecundo autor de *Sopes escaldades y pancuit*. (Nota de la Direcció).

mos trobarém a la lluna de Valencia, ahont s' hi fa cada baday més afavorit qu' es *sigle de ses llums*.

Sia per *fas*, sia per *nefas*, lo cert es que enguany tot ha estat més abundant, fins y tot sa profussió de *targetes*: ¡se tractava de sa mort d' un sigle de nefanda recordació ó de sa venguda d' un altre sigle que du trasses de ser molt pitjor que s' anterior! Ses porcelles y ets endiots han pagat el pato, com era natural. ¡*Similia similibus!* Si un Nadal, cad' any, no espenya, manco espenyarà un cap de sigle que, á molt estirà, no 'n toca sinó un per cada dues generacions. ¿Qui de tots noltros que enguany ha tengut bona barra, tindrà nas d' aquí á cent anys?

Es *positivisme* que mos ha duyt aquest sigle que fa que molts no vejin un dit mes lluny del seu *apaga-llums*, ha engendrat es *materialisme* y d' aquí sa negació absoluta de tota vida espiritual; y ¿què se pot esperá de qui professi tals doctrines? una vida hepiciúrea, sa crápula, s' enfangament dins tots el més asquerosos y repugnants vicis; sa mort de tota idea noble y digna d' un sèr racional posat demunt el mon no per axamplá ses regions estomacals, sinó per ennobli y dignificá s' esperit.

Axò, no obstant, ses oveyes feels y sumises á sa veu del seu pastor, s' arremolinaren dins los temples sants, á les dotse de la nit, del dia de *Cap-d' any*, y allá reberen el Manjá Eucarístich, fortaleza, salut y vida de les ánimes que desitjan merexer ses gracies que l' Iglesia concedeix als catòlics, en rahó de l' *Any Sant*.

A la Seu hey hagué grossa concurrencia, y á sa taula del *Celestial Convite* no hi faltaren *comensals*. Al temple tampòch hey faltaren curiosos de aquells que van á hont se vuya, per á passá el *rato*, y entre aquests bastants de *cap-verjos*, *tenorios* ó cosa axí, que tant los es *pelá la pava* baix d' una finestra, al *fresco*, que servir de puntals á una columna de la Catedral. Es *mistos* de trò no hi porian manca... perque es móda. ¡Mentres es jovent del dia no tenga es dó de saber *distingí*, gran part d' ell estiria més en son lloch sub-ran una manjadora, que dins un temple dedicat á sa santidad!

Per axò els catòlics, ara més que may, dada sa fredó de ses creències, mal característich de aquesta generació que puja, heuriam de comensá á destriá es blat de sa paya; y els que no mos avergonyim de confessá á Cristo, tampòch mos heuriam de empagahi de predicarló, á fi de que es seu reynat social, única salvació del mon, sia prest un fet demunt tota la terra.

¡Venga la regeneració social ab Cristo! ¡Viva Cristo Redentor!

Sa trompeta d' en Mell.

Se fa saber á nes públich: que á Felanitx dos *tafarruts* se volian xapá es *coco*; y que á Campos, una *rata traginera* pegá dins sa *ratera*; que ja se parla de *representá sa pantomina* dels Reys Magos per quatre *payos* que hu fan molt malament; y que á Santa Catalina un que *cassava* endiots ara ha *perdut es jochs*; que ets inqueros bavaren de senti s' *Orfeo*, per lo mateix Inca ha donat es primé pas dins es *sementé* de sa civilizació, y per lo tant ja no li mancará res de lo que tenga; que un *héroe* andritxol volia *fe sa pell* á dues germanes seues. Y per axò y por que Deu ho vol es *Boers* van demunt ets *Inglesos*.

TOMÁS D' ETS AMBUYS.

ADVERTENCIA

En lo pròxim número comensarém á publicar com á

Regalo als nostros Suscritors

BROTS D' ORTIGA

CUART APLECH DE GLOSA Y PROSA

del nostro Director D. Bartomeu Ferrá

Els qui no tengan satisfeta la suscrició del any passat no rebrán dit regalo si no se posan cabals dins aquest més ab la nostra Administració.

Imprenta de José Mir—1900